

**Tyrimo
„STUDENTAI SU NEGALIA
LIETUVOS AUKŠTOSIOSE
MOKYKLOSE
2007 - 2008“
ataskaita**

Lietuvos studentų sąjunga, 2008

I

Studentų su negalia skaičius

Yra gauta 41 atsakymas iš 51 Lietuvoje esančios aukštosios mokyklos. Iš 19 valstybinių bei privačių universitetų ir 22 valstybinių bei privačių kolegijų.

Iš viso 2007-2008 mokslo metais Lietuvos aukštosiose mokyklose deklaravę savo negalią studijuoja 915 studentų.

Valstybiniuose ir privačiuose universitetuose - 584 neįgalieji, valstybinėse ir privačiose kolegijose – 331 neįgalus. Atitinkamai 2006 – 2007 akademiais mokslo metais universitetuose mokėsi 349, o kolegijose – 291 neįgalus studentas, vadinasi, 640 studentų su negalia. 2005 – 2006 akademiais mokslo metais Lietuvos studentų sąjungos tyrimų duomenimis Lietuvoje mokėsi 530 studentų su negalia, vadinasi, per 2 metus studentų su negalia skaičius praktiškai padvigubėjo.

Daugiausia studentų su negalia: Vilniaus universitete – 110, Vilniaus pedagoginiame universitete – 72, Kauno technologijos ir Šiaulių universitetuose po 70, Vytauto Didžiojo universitete – 65, Mykolo Romerio universitete – 46, Vilniaus Gedimino technikos universitete – 42.

Pastebėtas žymus studentų su negalia skaičiaus augimas, palyginus su praeitų metų duomenimis, pavyzdžiui, 2006 – 2007 mokslo metais Vilniaus universitete mokėsi 50 studentų su negalia, šiais metais – 110, Mykolo Romerio universitete nuo 29 iki 46, Šiaulių universitete nuo 51 iki 70.

Daugiausia studentų su negalia mokosi Vilniaus verslo ir teisės kolegijoje - 80, Šiaulių kolegijoje – 44, Kauno kolegijoje - 40, Vilniaus kolegijoje – 37. Nepastebėtas žymus studentų su negalia, besimokančių kolegijose, skaičiaus augimas, palyginus su universitetais.

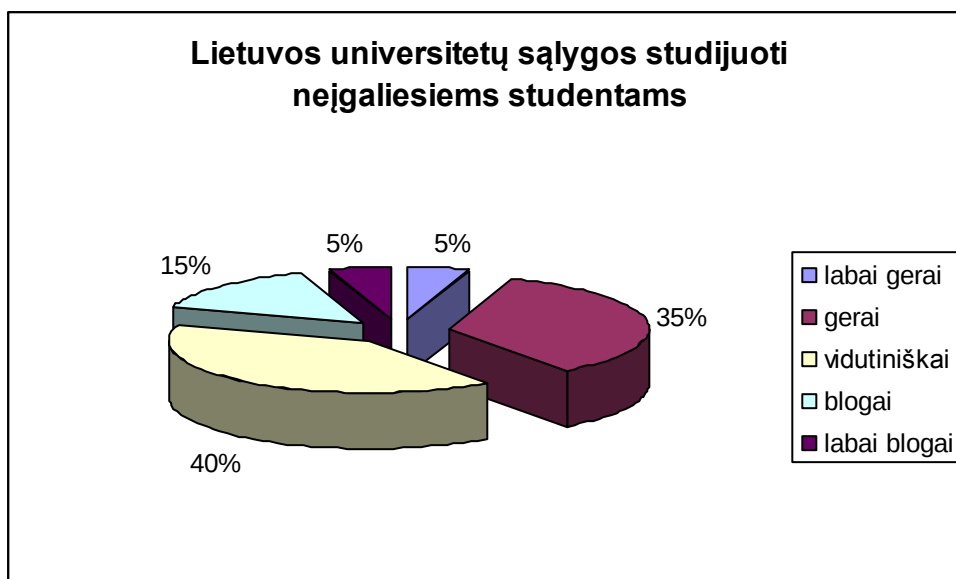
II Kas aukštojoje mokykloje yra atsakingas už studentų su negalia reikalu koordinavimą

6 universitetuose yra paskirti ir įvardinti studentų su negalia koordinatoriai – Kauno medicinos, Vilniaus, Kauno technologijos, Šiaulių universitetuose bei Lietuvos kūno kultūros akademijoje bei Vilniaus universiteo Tarptautinėje verslo mokykloje. Penkiose aukštosiose mokyklose kaip atsakingi asmenys buvo įvardinti dekanai, dviejose- studijų direktoriai.

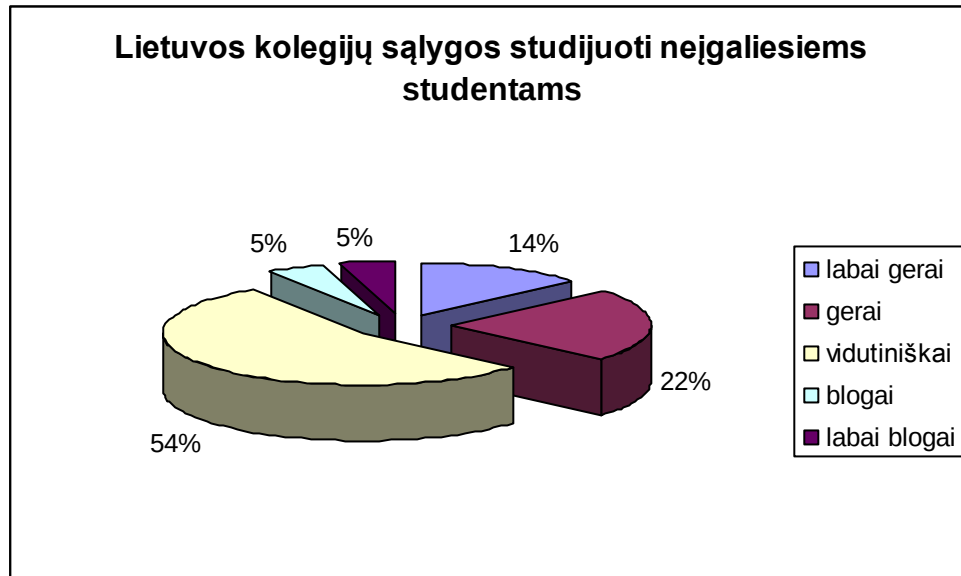
Kaip ir anksčiau, studentų su negalia problemų sprendimu yra priskiriama rūpintis skirtingas pareigybės turintiems žmonėms, pavyzdžiui, studijų departamentų ar direktijų specialistai, metodininkai, kurie būna atsakingi taip pat ir už finansinės pagalbos teikimą, buhalteriai, Studentų atstovybės nariai, atsakingi už neįgaliuosius studentus, Studentų reikalų tarnyba, fakulteto administratorė, fakultetuose prodekanai ar administratorės, Darbuotojų saugos ir sveikatos skyriaus vedėjas, studentų visuomeninio ugdymo skyrius, socialinės rūpybos skyriaus vedėja, studijų tarnyba, katedrų vedėjai, studijų vadovai.

III Salygos studijuoti neįgaliesiems studentams

Didžioji dalis Lietuvos universitetų – 40%, sąlygas studijuoti neįgaliesiems studentams vertina vidutiniškai, 35% - „gerai“, 15% - „blogai“, po 5% „labai gerai“ ir „labai blogai“.

Didžioji dalis Lietuvos kolegijų sąlygas studijuoti neįgaliesiems studentams vertina vidutiniškai – 54%; gerai pritaikytomis yra laikomos 22% kolegijų, labai gerai pritaikytomis laikomos net 14% kolegijų, taip pat po 5% - „blogai“ ir „labai blogai“.

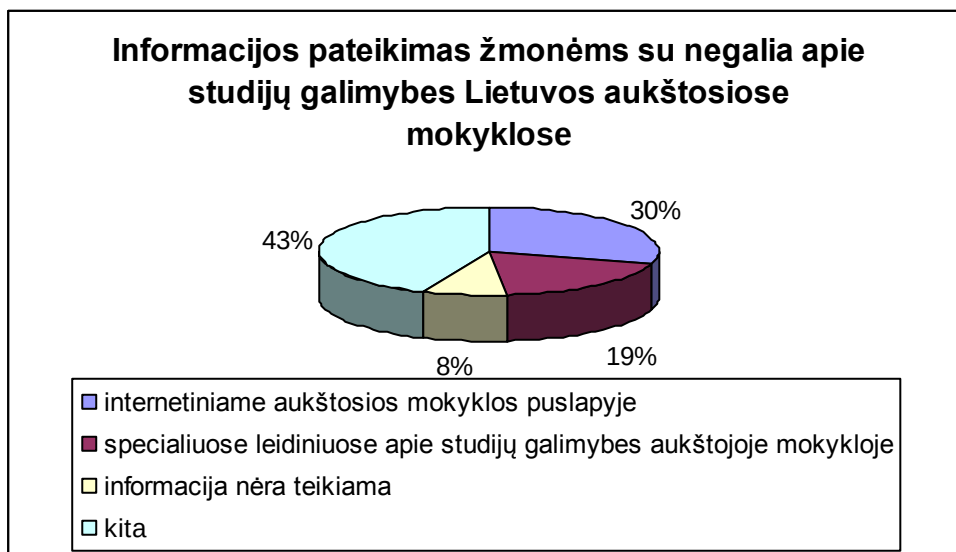

IV Informacijos pateikimas žmonėms su negalia apie studijų galimybes Lietuvos aukštosiose mokyklose

Apie studijų galimybes neįgaliesiems Lietuvos aukštosiose mokyklose informacija yra skleidžiama įvairiais būdais. 30% aukštųjų mokyklų minėjo, jog talpina informaciją savo aukštosios mokyklos internetiniame puslapyje, 19% - specialiuose leidiniuose apie studijų galimybes aukštojoje mokykloje, 8% informacijos neteikia iš viso.

Net keletas aukštųjų mokyklų minėjo, jog informacija yra pateikiama universiteto skelbimų lentoje, VPU informaciją teikia priėmimo komisija, VGTU konsultuojama telefonu ir asmeniškai. Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarija minėjo, jog nėra galimybės su negalia tapti kunigu. Vilniaus Dailės akademijos Telšių skyrius papildomą informaciją teikia per studentų kūrybinių, kursinių, bakalauro baigiamųjų darbų parodose, akademijos rengiamose meno dienos, akcijose, kūrybinėse stovyklose ir kt. renginiuose.

Vilniaus kolegijoje fakultetai teikia informaciją telefonu. Utenos kolegijoje informacija apie priėmimą į kolegiją teikiama parodų, mugių metu; Žemaitijos kolegijoje studentai su negalia informuojami pagal būtinybę asmeniškai, Vilniaus dizaino kolegijoje studentai su negalia konsultuojami telefonu, individualiai. Vilniaus verslo ir teisės kolegijoje - susitikimuose su pirmakursiais pirmosiomis dienomis, Šiaulių kolegijoje - susitikimuose su vidurinių mokyklų moksleiviais, organizuojami informaciniai pristatymai Šiaulių m. ir Šiaulių apskrities bendrojo lavinimo mokyklose.

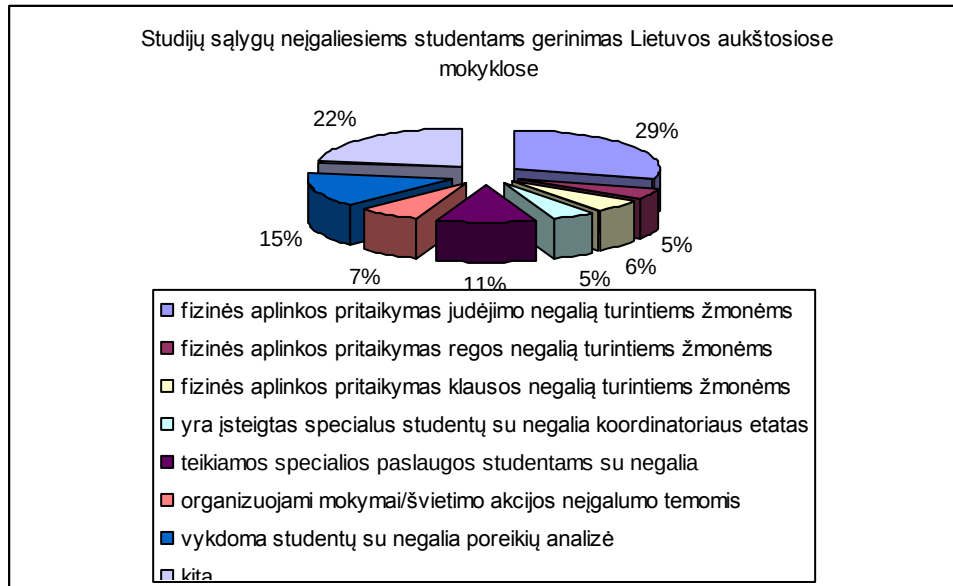
V Studijų sąlygų neigaliesiems studentams gerinimas Lietuvos aukštosiose mokyklose

Tyrimo rezultatai parodė, kokiomis priemonėmis šiuo metu yra gerinamos studijų sąlygos neigaliesiems. 29% Lietuvos aukštųjų mokyklų rūpinasi fizinės aplinkos pritaikymu judėjimo negalią turintiems žmonėms, atitinkamai 5% - aplinkos pritaikymui regos negalią turintiems žmonėms ir 6% klausos negalią turintiems. 15% aukštųjų mokyklų yra vykdoma studentų su negalia poreikių analizė, 11% teikiamos specialios paslaugos neigaliesiems ir 7% organizuoja mokymo/švietimo akcijas neįgalumo temomis.

Pavyzdžiui, Kauno medicinos universitete yra atsakingas žmogus už neįgaliuosius, tačiau tai yra tik kaip papildomos pareigybės, o ne specialus etatas, taip pat ir Vilniaus

Gedimino technikos universitete. Lietuvos žemės ūkio universitete - rekonstruotas universiteto V studentų bendrabutis, kuriame įrengti specialūs aplinkos pritaikymai neįgaliesiems; naujai pastatytame Žemės ūkio mokslo ir technologijų parko pastate įrengtos specialios priemonės judėjimo negalią turintiems žmonėms; statomame universalios paskirties manieže numatytos priemonės neįgaliesiems. Lietuvos kūno kultūros akademijoje - sudaromos sąlygos dalyvauti sportinėje veikloje, vykdoma finansinės pagalbos analizė ir planavimas, paskirti atsakingi asmenys, kaip papildomos funkcijos prie pagrindinio darbo. Vilniaus Dailės akademijoje - pirmumo teisė gauti bendrabutyje skiriamas patalpas, vyksta papildomos individualios konsultacijos, atsiskaitymai vyksta rašytine forma.

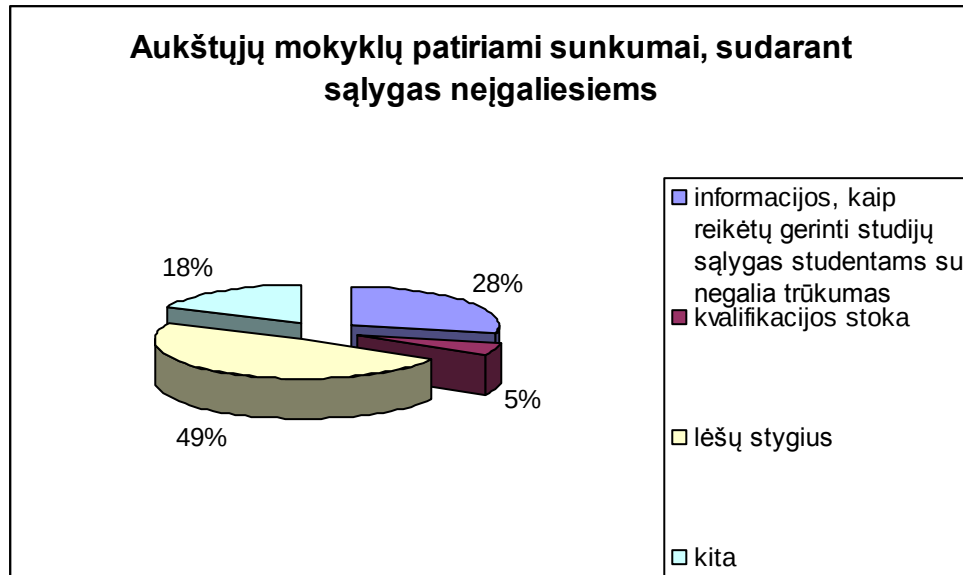
Panevėžio kolegijoje dėstytojai dirba individualiai su kiekvienu studentu ir pateikia jam mokymo medžiagą prieinamiausia forma, Utenos kolegijoje organizuojamos akcijos dėstytojų ir studentų paremti studijuojančius neįgaliuosius; studijų procese studijuojami moduliai neįgalumo temomis; mažinamas studijų mokestis. Vilniaus verslo ir teisės kolegijoje neįgalus Studentų atstovybės narys, atstovaujantis studentų su negale teises ir poreikius, už veiklos su neįgaliaisiais plėtojimą, yra pastoviai materialiai skatinamas; išvyksta dalinėms studijoms užsienyje pagal mokymosi visą gyvenimą programą Erasmus paprogramę; yra galimybė tęsti studijas užsienyje. Socialinių mokslų kolegija yra tarpininkai dėl paskolų gavimo iš VMSF (teikiamas prioritetas neįgaliajam studentui, dėl paskolos gavimo), suteikiama galimybė studijuoti namuose, vyksta dėstytojai į namus. Taikoma 30 proc. nuolaida mokesčiui už studijas (kurio darbingumo lygis yra >45 proc.). Vilniaus kooperacijos kolegijoje studijavo jaunuolis su klausos negalia, tad buvo daugiau jam skiriama daug dėmesio. Vadovaujantis LR Vyriausybės nutarimu „Dėl finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, tvarkos aprašu“ Nr. 831, visos aukštosios mokyklos, turinčios neįgaliųjų studentų, teikia finansinę pagalbą.

VI Aukštųjų mokyklų patiriami sunkumai, sudarant sąlygas neįgaliesiems

Aukštosios mokyklos, gerindamos studijų sąlygas neįgaliesiems, susiduria su įvairaus pobūdžio kliūtimis ir sunkumais. Tyrimas atskleidė, kad 49% Lietuvos aukštųjų mokyklų susiduria su finansiniais sunkumais – lėšų stygiumi, 28% - trūksta informacijos, kaip reiktų gerinti studijų sąlygas neįgaliesiems, 5% kaip kliūtį įvardina kvalifikacijos stoką šioje srityje.

Taip pat buvo minima daugelis kliūčių, susijusių su aplinkos pritaikymu, taip pat trūksta informacijos apie neįgaliųjų poreikį studijoms, patirties stoka. Buvo minėta, jog dizainą studijuoti su negalia gana sudėtinga.

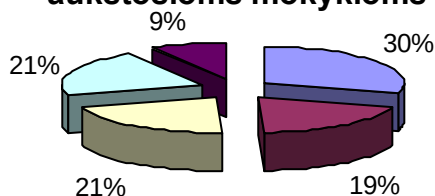

VII Informacija ir paslaugos, reikalingos Lietuvos aukštosios mokykloms

Norint gerinti aukštojo mokslo prieinamumą neįgaliesiems, aukštosios mokykloms yra reikalingos tam tikros žinios. 30% aukštųjų mokyklų yra reikalingi specialūs seminarai ir konferencijos, skirtos nagrinėti aukštojo mokslo prieinamumo neįgaliesiems klausimus, po 21% - individualios šios srities specialistų konsultacijos bei specialūs leidiniai, 19% - mokymai, skirti aukštosios mokyklos darbuotojams, apie darbą su neįgaliaisiais studentais.

Kai „kita“ variantai buvo pasirinkti „parama, rengiant projektus, skirtus neįgalųjų studijoms“, kitų šalių patirtis, atsižvelgiant į studijų programų specifiką (pvz. veterinarinė medicina, gyvulininkystės technologija, darbas su gyvūnais, darbas fermose), individualaus mokymo ir profesionalaus pedagogo, specialisto kelių sričių. Taip pat paaiškėjo, jog nėra žinoma, kuo vadovaujantis galima prašyti asmens neįgalumą patvirtinančių dokumentų.

Informacija ir paslaugos, reikalingos Lietuvos aukštosioms mokykloms

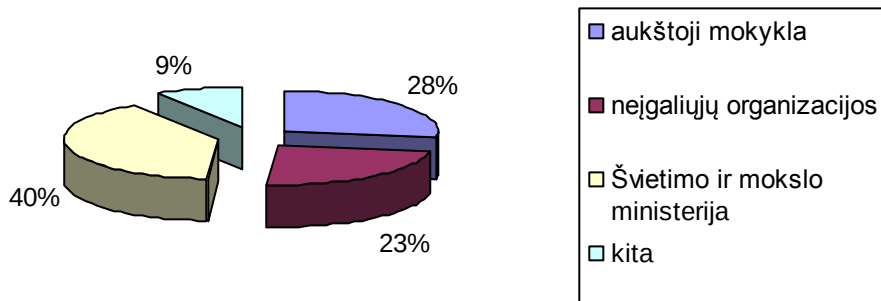
- specialūs seminarai ir konferencijos, skirtos nagrinėti aukštojo mokslo prieinamumo neįgaliesiems klausimus
- mokymai, skirti aukštosios mokyklos darbuotojams, apie darbą su neįgaliaisiais studentais
- individualios šios srities specialistų konsultacijos
- specialūs leidiniai
- kita

VIII Kas turėtų rūpintis aukštojo mokslo prieinamumo gerinimu neįgaliesiems

I klausimą, kas turėtų rūpintis aukštojo mokslo prieinamumu neįgaliesiems gerinimu, 40% pasisakė, kad tuo užsiimti turėtų Švietimo ir mokslo ministerija, 28% - aukštosios mokyklos, 23% - neįgaliųjų organizacijos.

Kaip „kita“ variantai buvo tokie: aukštosios mokyklos neįgaliaisiais turėtų rūpintis kartu su neįgaliųjų organizacijomis. Studijų salygų gerinimu turėtų rūpintis profesinės, aukštosios mokyklos, neįgaliųjų organizacijos, Švietimo ir mokslo ministerija visos kartu. Kaip atsakinga institucija buvo paminėta ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Taip pat pažymėta, jog ir patys neįgalieji turėtų domėtis studijų programos specifika.

Kas turėtų rūpintis aukštojo mokslo prieinamumo gerinimu neįgaliesiems

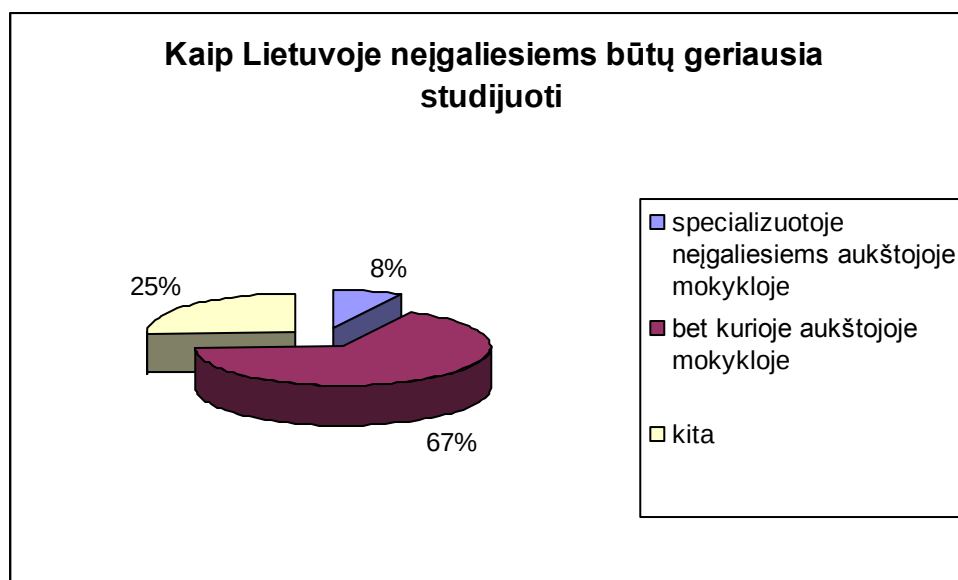

- aukštoji mokykla
- neįgaliųjų organizacijos
- Švietimo ir mokslo ministerija
- kita

IX. Kaip Lietuvoje neįgaliesiems būtų geriausia studijuoti

Rezultatai rodo, jog 67% aukštųjų mokyklų mano, kad neįgalieji galėtų studijuoti bet kurioje aukštojoje mokykloje, 8% mano, jog neįgalieji turėtų studijuoti specializuotoje neįgaliesiems aukštojoje mokykloje, 25% pasirinko variantą „kita“.

Aukštosios mokyklos komentavo, kad neįgalieji turėtų studijuoti tose aukštosiose mokyklose, kurios yra pritaikytos arba kur yra nuotolinio mokymosi studijos. Vytauto Didžiojo universitetas siūlo pirmiausia pritaikyti kelias mokymosi įstaigas neįgaliesiems, kol yra tokia padėtis, kad kiekvienoje aukštojoje mokykloje pritaikymų neišsina padaryti. Taip pat buvo nuomonė, jog neįgalieji gali mokytis bet kurioje aukštojoje mokykloje pagal savo galimybes. Paminėta, jog yra svarbu atsižvelgti į negalios pobūdį ir vidurinio mokslo baigimo rezultatus; visur turėtų būti sudarytos sąlygos studijuoti vienodu lygiu ir reikalavimais visose mokyklose, kolegijose, universitetuose. Taip pat, yra svarbu atsižvelgti į studijų programos ypatumus, o kur ir kaip studijuoti turėtų galėti apsispręsti pats studentas.

IŠVADOS

1. Iš viso 2007-2008 mokslo metais Lietuvos aukštosiose mokyklose deklaravę savo negalią studijuoja 915 studentų. 2005 – 2006 akademiais mokslo metais Lietuvos studentų sąjungos tyrimų duomenimis Lietuvoje mokėsi 530 studentų su negalia, vadinasi, per 2 metus studentų su negalia skaičius praktiškai padvigubėjo.
Daugiausia studentų su negalia: Vilniaus universitete – 110, Vilniaus pedagoginiame universitete – 72, Kauno technologijos ir Šiaulių universitetuose po 70, Vytauto Didžiojo universitete – 65, Mykolo Romerio universitete – 46, Vilniaus Gedimino technikos universitete – 42.
2. Kaip ir anksčiau, studentų su negalia problemų sprendimu yra priskiriama rūpintis skirtingas pareigybės turintiems žmonėms. 6 universitetuose yra paskirti ir įvardinti studentų su negalia koordinatoriai – Kauno medicinos, Vilniaus, Kauno technologijos, Šiaulių universitetuose bei Lietuvos kūno kultūros akademijoje bei Vilniaus universiteito Tarptautinėje verslo mokykloje.
3. Didžioji dalis Lietuvos universitetų ir kolegijų sąlygas studijuoti neįgaliesiems studentams vertina vidutiniškai. Gerai pritaikytomis save laiko šios aukštosios mokyklos: Mykolo Romerio, Vytauto Didžiojo, Kauno technologijos, ISM Vadybos ir ekonomikos, Šiaulių universitetai, Vilniaus, Klaipėdos, Alytaus, Kauno technikos kolegijos. Labai gerai pritaikytais save laiko VU Tarptautinio verslo mokykla, Utenos, Vilniaus teisės ir verslo bei Socialinių mokslų kolegijos.
4. Apie studijų galimybes neįgaliesiems Lietuvos aukštosiose mokyklose informacija yra skleidžiama įvairiais būdais. Didžioji dalis aukštųjų mokyklų – 30% informaciją skelbia savo aukštosios mokyklos internetiniame puslapyje, 19% - specialiuose leidiniuose apie studijų galimybes aukštojoje mokykloje, 8% informacijos neteikia iš viso. Taigi, iki šiol trūksta informavimo apie studijų galimybes neįgaliesiems.
5. Daugiausia aukštosios mokyklos Lietuvoje rūpinasi fizinės aplinkos pritaikymu judėjimo negalią turintiems, kas ir yra suvokiama kaip studijų sąlygų sudarymas. Atitinkamai daug mažesnis dėmesys yra skiriamas studentų su negalia poreikių analizei ir mokymo/švietimo akcijoms neįgalumo temomis.
6. Aukštosios mokyklos, gerindamos studijų sąlygas neįgaliesiems, susiduria su įvairaus pobūdžio kliūtimis ir sunkumais: daugiausia su lėšų stygiumi, trūksta informacijos, kaip reikėtų gerinti studijų sąlygas neįgaliesiems, kvalifikacijos stoka šioje srityje.
7. Norint gerinti aukštojo mokslo prieinamumą neįgaliesiems, aukštosioms mokykloms yra reikalingos tam tikros žinios: daugiausiai - aukštųjų mokyklų yra reikalingi specialūs seminarai ir konferencijos, skirtos nagrinėti aukštojo mokslo prieinamumo neįgaliesiems klausimus, taip pat individualios šios srities specialistų konsultacijos bei specialūs leidiniai, mokymai, skirti aukštosios mokyklos darbuotojams, apie darbą su neįgaliaisiais studentais.

8. Į klausimą, kas turėtų rūpintis aukštojo mokslo prieinamumo neįgaliesiems gerinimu, didžioji dalis respondentų pasisakė, kad tuo užsiimti turėtų Švietimo ir mokslo ministerija, tuomet aukštosios mokyklos bei neįgaliųjų organizacijos.

9. Rezultatai rodo, jog daugiau nei pusė Lietuvos aukštųjų mokyklų mano, kad neįgalieji galėtų studijuoti bet kurioje aukštojoje mokykloje, 8% mano, jog neįgalieji turėtų studijuoti specializuotoje neįgaliesiems aukštojoje mokykloje. Daugelis minėjo, jog yra svarbiausia sudaryti sąlygas neįgaliesiems studijuoti aukštosiose mokyklose.